

FRANSA'DA YEŞİL DÖNÜŞÜME İLİŞKİN GELİŞMELER

Bilindiği üzere, Fransa, gerek Avrupa Birliği organları nezdinde gerekse ulusal düzeydeki çalışmaları ile yeşil ve dijital dönüşüm aracılığıyla iklim değişikliğine karşı politikaların oluşturulup uygulanmasında önde gelen ülkelerden birisidir.

Bu kapsamda, geçtiğimiz Ocak ayında Ekonomi Bakanı Bruno Le Maire tarafından ilan edilen ve Ulusal Meclis Ekonomik İlişkiler Komisyonu Başkanı Guillaume Kasbarian'ın liderliğinde hazırlıkları devam eden **Yeşil Endüstri Kanun Tasarısı**, Fransa'yı Avrupa'nın ilk yeşil sanayi ülkesi haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu minvalde, mevcut endüstriyel alanların dekarbonizasyonu; düşük karbon emisyonuna sahip yeni endüstriyel alanlarda üretimin teşvik edilmesi ve çevreye duyarlı olmayan ülkelere yapılan ithalatın azaltılması planlanmaktadır.

Geniş katılımlı istişare süreci Nisan 2023 sonu itibarıyla tamamlanan adı geçen Tasarı, denetim organlarının onayının ardından 16 Mayıs 2023 Salı günü Bakanlar Kurulu'nun gündemine getirilmiş olup, Tasarı'nın 19 Haziran'dan itibaren Senato'da görüşülmesi ve Temmuz ayı ortasında da Ulusal Meclis'e taşınması planlanmaktadır.

Buna göre, geleceğin yeşil endüstrileri üzerinde hâkimiyet kurmayı hedefleyen Amerika'nın Enflasyonu Azaltma Yasası'na bir yanıt niteliğinde hazırlandığı belirtilen söz konusu tasarının temel iki amacı bulunmaktadır:

- Fransa'yı yeşil endüstrinin ve karbonsuzlaştırmayı mümkün kılacak teknolojilerin lideri yapmak (Isı pompaları, karbonsuz hidrojen, termal enerjiyi elektriğe çeviren fotovoltaik paneller, piller ve yarı iletkenler gibi teknolojiler aracılığıyla karbonsuz endüstriyel egemenlik hedefi)
- Bugün Fransa'da sera gazı emisyonlarının %19'unu oluşturan alüminyum, metalürji ve çimento gibi endüstrileri karbonsuzlaştırma konusunda desteklemek

Anılan hedeflere yönelik olarak beş çalışma grubu altında şirketler, sanayi federasyonları, işveren örgütleri ve sendikalar, çevre dernekleri, yerel seçilmiş yetkililerin dernekleri, kamu kurumları ve eğitim aktörleri ile yapılan üç aylık istişareler doğrultusunda yirmi dokuz önerinin sıralandığı Yeşil Sanayi Kanun Tasarısı'nda öne çıkan başlıklar şu şekildedir:

- 1- Yeşil endüstriyi büyütme için vergilendirmenin dönüştürülmesi: Üretimlerini dekarbonize etmeyi taahhüt eden sanayi şirketlerinin, her yıl belli çevresel hedefleri karşılamaları şartıyla yatırımlarının finansmanında %20-%45 oranında vergi yardımı sağlamak. (Vergi indirimi/muafiyeti yerine vergilendirilen gelirden indirim şeklinde tasarlanan ve AB metinleriyle uyumlu olarak güneş panelleri, rüzgar türbinleri, elektrikli bataryalar ve bunların bileşenleri ile ısı pompalarını kapsayan vergisel avantajların, yıllık 500 milyon € maliyeti olacağı ve 2030 itibarıyla ülkede 20 milyar €'luk yatırımı tetikleyeceği düşünülmektedir.)
- 2- Çorak arazilerin rehabilite edilerek sanayi alanlarına açılması ve yetkilendirme süreçlerinin hızlandırılması: Gelecekte sanayi tesislerine ev sahipliği yapacak arazilerin önceden idari süreçlerinin başlatılarak hızla anahtar teslim hale getirilmesi suretiyle sanayiciye süre kazandırmak. Ayrıca endüstriyel döngüsel ekonominin teşvik edilmesi için atık statüsünden çıkışı iyileştirip büyük endüstriyel platformlarda atıkların yeniden kullanımını kolaylaştırmak.
- 3- Fransa'da üretim, sipariş ve satın alımın özendirilmesi (Made in France): Azami otuz göstergeye dayalı çevresel mükemmellik standardı yaratarak yerel üretimi özendirmek. (Üçlü E olarak adlandırılan standardın kamu alımları ihale çağrılarında hızlıca entegre etmek de teklifler arasında bulunmaktadır. Hâlihazırda maliyet kriterinin ön planda olduğu kamu alımlarında çevre faktörünün de maliyetle eşit derecede zorunlu bir ölçüt olarak uygulanmasını hızlandırmak önerilmektedir.)

Diğer taraftan, şirketleri dekarbonizasyon teşhis sürecinde daha fazla desteklemek ve sera gazı emisyon değerlendirmesini (BEGES - bilans des émissions de gaz à effet de serre) ve geçiş

planını yayımlama yükümlülüğünü artırmak (Eko-şeffaflık yardımları, KOBİ'lere özel teşhis destekleri gibi)

- 4- Fransız yeşil endüstrisinin finansmanı: Bir "Yeşil Endüstri" etiketi oluşturup tasarruf sahiplerine net bir iklim vaadi sağlayarak yılda toplam 5 milyar € olması beklenen özel sektör tasarruflarının daha iyi tahsis edilmesini teşvik etmek amacıyla "Üçlü E" etiketini özel tasarruflara uygulamak

Ayrıca, Sürdürülebilir ve Dayanımcı Kalkınma Kitapçığını (LDDS) bir "Yeşil Kitapçığa" dönüştürerek, Fransız halkının tasarruflarının bir kısmının yeşil sanayi ve daha geniş anlamda ekonominin karbonsuzlaştırılması lehine yatırımlara yönlendirilmesini mümkün kılmak (Ekonomi Bakanlığı'nın yılda 1 milyar € beklediği ve "yenilenebilir enerjileri, sanayinin karbonsuzlaştırılmasını veya yenilikçi şirketleri" finanse edecek olan 18 yaş altı için "iklim geleceği tasarruf planına" ek olarak, Fransız hükümeti hayat sigortası ve emeklilik tasarrufları yoluyla 4 milyar € finansman kaynağı öngörmektedir.)

- 5- Yeşil endüstri mesleklerinde eğitim verilmesi: Özellikle mühendislik okullarının ve üniversitelerin bilimsel derslerinin kapasitelerini güçlendirerek endüstriyel yetenek havuzunu artırmak ve endüstrinin ihtiyaçlarını karşılamak (Önümüzdeki eğitim yılında Fransa 2030 bütçesinden 700 milyon € yatırımla 15 bin eğitim merkezi açılması planlanmaktadır.)

Öte yandan, eğitim sonrası istihdam oranı ve maaşların tüm rehberlik platformlarında gösterilmesini zorunlu hale getirerek gençleri, ailelerini ve öğretmenlerini yeşil sanayinin sunduğu fırsatlar ve ücretlerin cazibesi hakkında bilgilendirmek

Ekonomi Bakanlığı'na göre, yeşil sanayiye ilişkin yasa tasarısında yer alan anılan tedbirler, 2030 yılına kadar Fransa'nın karbon ayak izini 41,5 milyon ton karbon eşdeğeri, yani "Paris gibi bir şehrin iki yıllık emisyonu" kadar azaltacaktır. Vergi teşvikleri, 2024 ve 2030 yılları arasında tahmini 34,6 milyon tonluk bir azalma ile en güçlü etkiye sahip önlem olacaktır. Otomobildeki teşvikler 3,2 milyon ton, yeşil endüstrinin finansmanı 2,1 milyon ve atık arazilerin rehabilitasyonu 1,6 milyon ton azalma sağlayacaktır.

Yukarıda değinilen tekliflerin, 2021 yılı sonlarında açıklanan ve çağın ekolojik, ekonomik, teknolojik ve endüstriyel zorluklarına karşı inovasyona dayalı topyekûn bir ekonomik dönüşüm öngören “**Fransa 2030 Planı**” ile de uyumlu olduğu görülmektedir. Yenilikçi küçük nükleer reaktörler, karbonsuz hidrojen, sıfır karbon emisyonlu elektrikli araçlar ve biyomedikaller üretmeyi, ilk düşük karbonlu uçağın imalatını amaçlayan 54 milyar € bütçeli Fransa 2030 içerisinde sanayinin karbonsuzlaştırılmasına 5,6 milyar €; endüstriyel tesislerin karbonsuzlaştırma çözümlerine yönelik doğrudan yardımlara 5 milyar €; düşük karbon ekonomisine ilişkin inovasyona ve teknoloji geliştirmeye 610 milyon € tahsis edilmiştir. Karbon emisyon hedeflerine ulaşmak için ayrılan söz konusu bütçe kapsamında aşağıdaki dört teknoloji kullanılmaktadır:

- 1- Düşük karbonlu hidrojen:** Kimyasal veya çelik üretim süreçlerinde kömür ve doğal gazın yerine kullanılabildiği gibi ağır veya uzun mesafeli taşımacılık için de tercih edilebilir. Fransa'da karbonsuz hidrojenin geliştirilmesi için özel bir ulusal strateji de bulunmaktadır.
- 2- Biyokütle:** Enerji kaynağı haline gelebilecek ormandan, tarımdan (özel/ara mahsuller ve kalıntıları, hayvancılık atıkları), atıklardan (yeşil atıklar, evsel biyo-atıklar, yemek, dağıtım, tarımsal gıda endüstrileri ve balıkçılık atıkları, ahşap atıklar, arıtma tesislerinden çamurlar vb.) tüm organik maddeler, başta kimyasallar, gıda ve çimento olmak üzere birçok endüstriyel süreçte kullanılmaktadır.
- 3- Süreçlerin elektrifikasyonu:** Tüm sanayi sektörlerini ilgilendiren süreçlerin elektrifikasyonu, fosil yakıtlara dayalı motorların ve kazanların yenilenebilir enerjilerden veya nükleerden elde edilen elektrik ile değiştirilmesini amaçlamaktadır.
- 4- Karbon yakalama ve tutma işlemi:** Endüstriyel süreçlerden yayılan karbonun tutulmasını ve derin jeolojik oluşumlarda depolanmasını mümkün kılan bu işlem hâlihazırda teknolojik bir alternatifi bulunmayan karbon emisyonları için kullanılmaktadır. Petrokimya ve çimento ile metalürji başta olmak üzere tüm sektörler için harekete geçirilen bir geçiş kaldırıdır.

Ayrıca, düşük karbonlu endüstriyel alanların yaygınlaştırılmasını teminen ADEME – Fransız Ekolojik Geçiş Ajansı tarafından değerlendirilen ZIBAC (Zones Industrielles Bas Carbone) projeleri çerçevesinde Dunkirk; Fos-sur-Mer ve Le Havre endüstriyel alanları yakın dönemde Fransa 2030 bütçesinden pay almaya hak kazanmıştır. Bu sistemle Fransız hükümeti, düşük karbonlu endüstrinin bel kemiğini oluşturacak ağların (güçlendirilmiş elektrik ağları, ısıtma ağları, hidrojen dağıtım merkezleri, üreticiler tarafından salınan karbonu yakalamak ve taşımak için kanallar) tasarımını ve dağıtımını desteklemektedir. Örneğin, Tayvanlı Prologium’un, şarj sürelerini önemli ölçüde azaltarak elektrikli otomobil ekosisteminde devrim yaratabilecek bir teknolojiyle üretim yapacağı merkezi Dunkirk olarak belirlemesinde, şirketin 2030 yılına kadar toplam 5.2 milyarlık yatırımdan 1 ila 1.5 milyar arasında doğrudan devlet yardımı sağlayacak olmasının etkili olduğu ifade edilmektedir.

Diğer taraftan, Fransız hükümeti, sanayinin karbonsuzlaştırılmasını daha etkin bir şekilde planlamak için “*ekolojik planlama*” olarak adlandırılan bir yöntem benimsemiştir. Buna göre, devletten büyük bir mali destek taahhüdü karşılığında üreticiler, iddialı bir iklim yörüngesi benimsemeye teşvik edilmektedir. Endüstriyel emisyonların yaklaşık %60’ını temsil eden ve en yüksek karbon emisyonuna sahip 50 sanayi tesisinin parçası olan her bir şirketle karbonsuzlaştırma yörüngeleri üç farklı başlıkta (teknoloji planlaması, kaynak planlaması ve sanayi bölgeleri etrafında bölgesel planlama) müzakere edilmiştir.

Fransız Sanayi Bakanlığı ile birlikte çalışıp karbonsuzlaştırma yol haritalarını hazırlayan 50 endüstriyel tesis ile ekolojik geçiş sözleşmeleri imzalanması neticesinde, şirketler çabalarıyla orantılı şekilde kamu desteğini garanti edecektir. Bu büyük sanayi tesislerinin enerji, altyapı ve finansman açısından kaldıraçları, gerekli yatırımları ve ihtiyaçlarını belirleyerek 2030 ve 2050’ye kadar emisyon azaltma yörüngelerini tanımlamış olmaları gerekmektedir. Kasım 2022’de Macron’un tanıtımını yaptığı bu projenin nihai değerlendirmesinin Haziran ayı içerisinde yapılması beklenmektedir.

Son olarak, Fransa Cumhurbaşkanı Macron, Mayıs 2023'te yaptığı bir açıklamada, Avrupa Birliği'nin evre standartlarında tüm komŐularından daha fazlasını gerçekleŐtirdiĐini, ABD ve in'in önünde olduğunu belirterek daha ileri evre standartları üretmek yerine mevcudu uygulama ve yeni kural deĐiŐikliklerine gitmeme çağrısında bulunmuŐtur. Fransa ve Avrupa'ya gelip yatırım yapacak sanayicilere yasal dzenlemelerde ngrlebilirlik sağlamak adına Macron'un bu ağrısını Fransız hkmetinin, Brksel'e taŐıyacaĐı anlaŐılmaktadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR :

<https://www.economie.gouv.fr/industrie-verte>

<https://www.gouvernement.fr/france-nation-verte>

<https://www.gouvernement.fr/france-nation-verte/mieux-produire>

<https://www.economie.gouv.fr/transition-ecologique-strategie-acceleration-decarbonation-sites-industriels>

<https://www.lesechos.fr/industrie-services/automobile/batteries-electriques-macron-attendu-a-dunkerque-pour-confirmer-lusine-taiwanaise-1941736>

<https://www.lesechos.fr/politique-societe/societe/industrie-verte-le-plan-du-gouvernement-pour-son-nouveau-credit-dimpot-1944008>